

UČITELJSKI TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja v 1. in 15. dan vsakega meseca, ter stoji za vse leto 3 gold., a za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise vzprejema uredništvo, naročnino in oznanila pa Milic-eva tiskarna v Ljubljani.

Štev. 13.

V Ljubljani, 1. julija 1887. l.

XXVII. leto.

Kako naj se poučuje kmetijstvo v nadaljevalnem tečaju ljudske šole.

(Spisal **Fakinovič**.)

Važnost kmetijskega poučevanja spoznala je visoka vlada ter ustanovila: deželne kmetijske šole, kjer se kmetski mladenči dejansko poučujejo v umnem kmetijstvu; imenuje potovalne učitelje kmetijstva, ki predavajo oni predmet v raznih kmetskih občinah; a tudi ljudski učitelji imajo to vzvišeno nalogo.

Gledé poučevanja v kmetijstvu v nadaljevalnem tečaju s posebnem ozirom kraških razmer sledeče:

Pri poučevanju v kmetijstvu je uvažati ona didaktična pravila, ki v obče veljajo v poučevanje drugih predmetov, kateri so znani vsakemu učitelju. Pri poučevanju v kmetijstvu je tudi treba paziti na to, da se učencevo srce blaži. Učitelj se mora strogo ravnati po pravi metodi ter poučevati naravno in kolikor mogoče nazorno, napredovaje od znanega k neznanemu, od lahkega k težjemu, od bližnjega k daljnemu, od enojnega k zloženemu ter se mora ogibati onih hib, ki poučevanje dolgočasijo. Buditi je treba učencu veselje za vsak pouk, a toliko bolj pri poučevanju v kmetijstvu. V to svrho se mora učitelj za poučevanje dobro pripraviti, kajti izrecilo: „Za učence je najboljši pouk komaj dober“, obstinnuje se superlativno pri poučevanju v kmetijstvu.

Pri tem poučevanju imamo pred seboj 13 in 14 letne učence, ki užé domá vidijo, poskušajo in opravljajo razna kmetijska dela. Da bode poučevanje v kmetijstvu uspešno, si mora učitelj osnovati primerno učno snov ter napraviti učni načrt. Ako učitelj ne zbere primerne učne snovi in če ne predava prepričevalno, učenci izgubé veselje do pouka in zaupanje do svojega učitelja.

Učno snov za poučevanje v kmetijstvu kaže nam poleg kmetijskih knjig osobito naša domača zemlja in delovanje naših kmetovalcev. Ta snov se mora umeti, razvrstiti ter iz nje sestaviti učni načrt za kmetijski pouk, ter ga razdeliti na 10 $\frac{1}{2}$ mesečni pouk.

Poučevanje naj se vrší po naravnem načrtu, oziraje se na delovanje, katero vrše istočasno naši sodeželani. Učitelj naj presoja delovanja svojih občinarjev ter naj tudi nasvetuje pravilneje obdelovanje njihovih zemljin in spravo pridelkov.

Težavno in važno je poučevanje v kmetijstvu, zato se ne sme pretirati, nego v prvi vrsti skrbeti, da se odpravijo vidni in lahko poučljivi pogrški, ki se svoječasno vrše na prostem in na dvoru.

Za vzgled, kako naj se opominja na take pogreške, navedem sledeče: Ko sem služboval v S., šel sem po dokončanem šolskem pouku iz šole s tedanjim g. nadzornikom. Ko greva po Štorjanski vasi, ugleda gosp. nadzornik dečka, kojega pokliče k sebi rekoč: „Glej sold!“ Deček zrè v tla in pravi: „Saj ga ni!“ G. nadzornik mu pokaže na cesti živalski odpadki, rekši: „Kaj je to?“ Deček zarudi. Potem pristavi gosp. nadzornik: „Vidiš! to je za kmetovalce več vredno, nego soldek. Ako se več takih odpadkov spravi na kup, ki se potem zvozi na njivo, bode to dobro obrodilo in donašalo več goldinarjev dobička, a nasprotno se na pusti njivi ne spleča niti delo.“ Tak pouk je na pravem mestu, ki prepričevalno vnema v izboljšanje kmetijskih razmer.

Tedaj bolje malo, pa to temeljito in vztrajno se mora zahtevati, da se kolikor možno odpravijo napake umnega kmetovalstva. Smelo opozarjam, da je nepravdo, ako učitelj učence dresira o kemični sestavi zemljin, a vidno izboljšanje zemlje zanemarja; ako poučeva o tujih živalskih pasmih in prezira rejo in izboljšanje domače govede, ako našteva kmetovalcu taka gnojila, katerih si ne more omisliti, — a prezira pogreške, ki se vrše v občini gledé umnega pridobivanja gnoja.

Iz navedenega sklepam, da kmetijski pouk naj bode temeljit, kraju in času primeren, s posebnim ozirom, da se krajevni, vidni in lahko prepričevalni pogreški odpravljajo.

Kot navod kmetijskemu pouku sestavil sem učni načrt oziraje se na svoječasnno delovanje na Krasu. To učno snov sem razvrstil v 10¹/₂ mesečni pouk, navedši to, kar se dela na polji, na travnikih, na dvoru in v gozdu itd. Recimo: meseca septembra: kako se koplje in spravlja krompir; kako se sadje suši in se iz njega napravlja pijača; kdaj in kako naj se seje ozimina; kako naj se jemlje satovje iz čebelnega panja; kako se čisti med in vosek; kako naj se napravlja vinska posoda. Meseca oktobra: kako naj se urejajo vinske kleti; kako naj se trga, čisti in odbira grozdje; kako naj se ravna z vinom mej vrñjem; kako naj se spravlja jesenski pridelki. Meseca novembra: kako se seka les za stavbe in v kurjavo; kako se spravlja listje; kako se gnoje travniki; kako se kopljejo jame za nasaditev sadnih in gozdnih dreves; kako se seje seme za vzgojo divjakov; pouk o sestavi rodovitnosti in izboljšanju zemlje. Meseca decembra: kako se premešava žito; o žitnih žužkih; kako se prezračujejo hlevi; o živinoreji in nje koristi; izbiranje in znamenja goved za rejo, molžo, pitanje, delo; kako se krmi goveda; o raznih živinskih boleznih; kako se napravlja maslo in sir. Meseca januarja: o gnoju; kako se napravlja gnojišče; gnojenje z gorkim in mrzlim gnojem, kompostom, gnojnico; o prebiranju krompirja; kako se odpravljajo razne vinske bolezni; o popravi in pripravi raznega kmetskega orodja. Meseca februarja: sejanje vrtnine; o presadevanji in obrezovanji sadnih in gozdnih dreves; o obrezovanji trt; o polivanji travnikov z gnojnico; o sejanji trave; o čiščenji travnikov; o setvi jarine. Meseca marca: o čiščenji dreves; o oplemeničenji sadnih dreves; o posipovanji travnikov s pepelom, krnine; o vezanji trt; pouk o kmetijstvu koristnih ptičev. Meseca aprila: kako se vzrejajo in oplemeničijo murbe; kako se goje svilopredke; o sajenji krompirja, fižola, turšice; o oranji; o pletvi. Meseca maja: o okopavanji in sadenji trt; o trtnih boleznih in merčesih; o okopavanji krompirja. Meseca junija: o pokončevanji svilodnih bub; o napravi in shranjenji svilodnega semena za zimo; o okopavanji turšice; o košnji travnikov; o rojenji čebel. Meseca julija: o žetvi in sejanji jesenskih pridelkov; o žveplanji trt; o odbiranji semenskega žita; o žitnih boleznih.

S tem sem navel najvažnejša kmetska delovanja v naši ožji domovini. Končno opozarjam: Naj bi posamniki kakor tudi občinske in okrajne šolske oblastnije delovale v to, da se vsem ljudskim šolam na Krasu priredé šolski vrti, da bi učitelj mogel te-orijo združevati v vzgledno prakso, kajti: „Besede mičejo, a vzgledi vlečejo“.